

Contribuții la fauna de chiroptere din Depresiunea Maramureșului

Timur V. Chiș
Mihail G. Manole
Muzeul Maramureșului
Științele Naturii
Piața Libertății 15
Sighetu- Marmației

Depresiunea Maramureșului este un teritoriu net individualizat sub aspect fizico- geografic. Pe o suprafață de 3281 km², cuprinde depresiunea cu același nume și munții ce o înconjoară, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Țibleș, Munții Văratec, Munții Gutâi și Munții Igniș, iar la nord râul Tisa.

Zona se caracterizează printr-un relief destul de variat de la luncile râurilor la crestele munților, altitudinea cea mai coborâtă este de 204 m în aval de localitatea Teceu, pe malul Tisei, iar cel mai înalt punct se află în Munții Rodnei (vf. Pietrosul Rodnei 2303m).

Istoricul cercetării chiropterelor din Depresiunea Maramureșului

Primele date concrete despre fauna de chiroptere o datorăm lui Frivaldszky (1875), date care au fost preluate și completate de K. Kardos în „Maramaros varmegye egyetemes leirasa” (Szilagyi, 1876) unde sunt amintite speciile *Myotis myotis* și *Plecotus auritus*.

L. Méhely (1910) în „Magyrovsvzag devereinek monographiaja” menționează specia *Myotis blythii* în loc. Borșa.

J. Paszlavszky (1918) în „Fauna Regni Hungariae” menționează speciile *Myotis myotis* și *Vespertilio murinus*.

I. Călinescu (1931) în „Mamiferele României” menționează specia *Myotis myotis* la Sighet.

În anul 1962- 1963 D. Margareta, D. Jana, O. Traian publică lucrarea „Răspândirea chiropterelor în R.P.Română”, care menționează trei specii în depresiunea Maramureșului: *Myotis myotis*, *Myotis blythii*, *Vespertilio murinus*.

G. Ardelean (1993) în „Fauna de vertebrate din stațiunea Făina” menționează specia *Plecotus auritus*.

În perioada 1995- 1998 D. Murariu, N. Răduleț identifică în Depresiunea Maramureș trei specii: *Myotis blythii*, *Myotis brandti* și *Pipistrellus pipistrellus*.

D. Ștefănescu (1998) identifică trei specii în Depresiunea Maramureșului: *Myotis myotis*, *Pipistrellus pipistrellus* și *Plecotus austriacus*.

G. Ardelean, I. Bereş – 2000 în „Fauna de vertebrate a Maramureşului” menţionează nouă specii, din care şapte în depresiune şi două specii *Rhinolophus ferumequinum* şi *Rhinolophus hipposideros* la o distanţă de 6 km de Depresiunea Maramureşului în Munţii Gutâi- Oaş (jud. Satu- Mare). Datorită distanţei mici şi faptului că Munţii Gutâi au cea mai mare suprafaţă din Depresiunea Maramureşului includ această specie ca posibil existentă în zonă.

Printr-un studiu efectuat în perioada 2000- 2002 autorii au identificat patru specii: *Rhinolophus ferumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Myotis myotis* şi *Plecotus auritus*.

Metodă de lucru

Am studiat bibliografia de specialitate referitoare la fauna de chiroptere din Depresiunea Maramureşului.

La întocmirea lucrării am efectuat mai multe ieşiri pe parcursul anilor 2000 – 2002, în diferite perioade ale anilor la 19 peşteri din zonă. Rezultate concrete avem din trei peşteri de unde au fost colectate şi câteva exemplare doveditoare pentru existenţa acestor specii în Depresiunea Maramureşului.

Familia Rhinolophidae Bell. 1836

1. Rhinolophus ferumequinum (Schreber, 1779)

Liliacul mare cu nas potcoavă

Specie răspândită în cea mai mare parte a Europei, întâlnită până la paralela de 51° 45' latitudine nordică. Acest areal cuprinde şi România unde este întâlnită în zonele carstice calde, păduri rare, clădiri până la altitudinea de 800m.

În Depresiunea Maramureşului specia a fost identificată pentru prima dată de autori în anul 2001 în Munţii Maramureşului, pe versantul nordic al Dealului Tocarnea, din localitatea Bistra, în peştera nr. 2 (cod 1002/2) dezvoltată în calcar eocen. Peştera are o dezvoltare de 52m şi denivelare de –19m, iar cota de intrare în peşteră este la 863m.

În data de 13.10.2002 specia a fost identificată şi în „Peştera de pe Obcina”, din Munţii Rodnei, localitatea Săcel, la altitudinea de 942m.

Această semnalare reprezintă cel mai nordic punct din România.

În colecţia Muzeului de Ştiinţele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3305/ 7.04.2002.

2. Rhinolophus hipposideros (Bechstein, 1800)

Liliacul mic cu nas potcoavă

Specia este răspândită în toată Europa până în Caucaz și este identificată până la paralela de 52°. În România este o specie larg răspândită, comună în toate peșterile din țară, de la șes până la munte.

În Depresiunea Maramureșului specia a fost identificată pentru prima dată în Munții Maramureșului de autori în anul 2000, în peștera nr. 1 de la Cariera Senderschi (cod 1002/15) din localitatea Bistra. Peștera este dezvoltată în calcar eocen. Cota de intrare este peste 600m, dezvoltare 91m și denivelare -10m.

În anul 2001 a fost identificată și în peștera nr. 2 (cod 1002/2) din Dealul Tocarnea.

În data de 13.10.2002 specia a fost identificată și în „Peștera de pe Obcina”, din Munții Rodnei, localitatea Săcel, la altitudinea de 942m.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3280/ 26.11.2000.

Familia Vespertilionidae (Gray, 1821)

1. Myotis myotis (Borkhausen, 1797)

Liliacul mare cu bot ascuțit

Specie răspândită în cea mai mare parte a Europei, lipsind doar din nordul continentului.

În România este o specie comună în Transilvania și nordul Moldovei. În Depresiunea Maramureșului este semnalată pentru prima dată de K. Kardos (Szilagy, 1876), în localitatea Sighetu- Marmației, observație preluată și de J. Paszlavszky (1918) în „Fauna Regni Hungariae”. R. Călinescu (1931) îl menționează la Sighet. D. Ștefănescu (1998) îl găsește într-o peșteră de 45,5m în nordul orașului Sighet și în zona localității Bistra. În anul 2000 autorii identifică specia în Munții Maramureșului în peștera nr. 2 din Dealul Tocarnea, unde există o colonie de circa 200 exemplare, precum și în peștera nr. 1 de la cariera Senderschi, unde există câteva exemplare izolate.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3281/ 9.04.2000.

2. Myotis blythii (Tomes, 1857)

Liliac mic cu urechi de șoarece

Specie răspândită în sudul Europei și regiunea mediteraneană. În România este o specie rară, fiind întâlnită în regiuni carstice calde, regiuni puțin împădurite, în parcuri, până la altitudinea de 1000m.

Specia este citată pentru prima dată în Depresiunea Maramureșului de L. Mehely (1900) în localitatea Borșa.

D. Murariu și N. Răduleț în anul 1998 identifică specia în trei localități: Slătioara (9.09.1995), Iapa (Sighet) (10.07.1996) și Repedea (4.07.1997).

În colecția Muzeului de Științele Naturii există patru exemplare cu nr. de inventar 3139 și 3140/ 10.07.1996 și 3120 și 3121/ 10.09.1995.

3. *Myotis brandti* (Eversmann, 1845)

Liliacul lui Brandt

Specie răspândită în Europa, frecvent rupicol și forestier, apare în zone agricole rurale fără a fi antropofil.

Specia a fost identificată de D. Murariu și N. Răduleț în localitatea Săpânța (Colibi și Valea Săpânței, 3- 17.07.1996) și în localitatea Repedea 07.1997.

Aceste semnalări reprezintă prima citare a speciei în România.

4. *Pipistrellus pipistrellus*

Liliacul scund, liliacul pitic

Specie răspândită în toată Europa până în Caucaz, identificată până la paralela de 61° latitudine nordică, areal ce cuprinde și România.

Specie antropofilă întâlnită în zone ușor împădurite, sate, parcuri și orașe mari. În România este o specie frecvent întâlnită. În Depresiunea Maramureșului, specia a fost colectată de Bereș Iosif dintr-un pod din localitatea Sighet și menționată de D. Murariu și N. Răduleț (1998). D. Ștefănescu (1998) găsește specia într-o peșteră din localitatea Sighetu- Marmației.

5. *Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758)

Liliac urecheat brun

Specie răspândită în toată Europa până la paralela de 64° . În România este o specie comună întâlnită în păduri rare de foioase și conifere, din câmpie până la cca. 2000m.

În Depresiunea Maramureșului specia este citată de K. Kardos (Szilagyi, 1876), în localitatea Sighet. G. Ardelean (1993) semnalează specia pe Valea Vaserului în Munții Maramureșului. Autorii identifică specia în Munții Rodnei, într-o peșteră „Peștera de pe Obcină”, cod 1029/13 din localitatea Săcel, aflată la altitudinea de 942m. Peștera este dezvoltată în calcar eocen având o dezvoltarea de 26m și denivelare $-5,5$ m.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3306/13.10.2002.

6. *Plecotus austriacus* (Fischer, 1829)

Liliac urecheat gri- cenușiu

Specie răspândită în Europa până la paralela 53° preferă zonele calde, în munți și văi sub 400m, regiuni cultivate și câmpii. Specie identificată numai de D. Ștefănescu (1998) în zona localității Sighetu- Marmației și în zona localității Bistra.

7. *Vespertilio murinus* (Linnaeus, 1758)
Liliac bălțat bicolor

Specie răspândită în Europa centrală și de est până la paralela de 60° latitudine nordică. În România specia este răspândită în zona montană împădurită, stepe, orașe și clădiri înalte. Se reproduce în nord și ierneză în vest. În Depresiunea Maramureșului specia este menționată în localitatea Sighetu- Marmației de J. Paszlavszky (1918) în „Fauna Regni Hungariae”.

Bibliografie:

1. Ardelean, G. – 1993, *Fauna de vertebrate din stațiunea Făina (Vaser) și împrejurimi.*, Buletinul Științific, seria B, fasc. Biologie – Chimie, X, 84- 90;
2. Ardelean, G.; Bereș I. – 2000, *Fauna de vertebrate a Maramureșului*, Colecția Universitaria, Ed. Dacia, Cluj- Napoca;
3. Ardelean G., Bereș I. – 2000, *Conspectul Mamalofaunei Maramureșului*, Studii și comunicări, vol. I – Științele Naturii, Muzeul Județean Satu- Mare;
4. Chiș, T.; Manole, M. – 2001, *Liliecii*, Revista Munții Carpați, nr.27, pag. 59- 62;
5. Margareta D., Jana T., Traian O. – 1962-1963, *Răspândirea chiropterelor in R.P.Română*, Tom I-II, Institutul de Speologie „Emil Racoviță”;
6. Murariu, D.; Răduleț, N. – 1998, *Mammalian fauna (Mammalia) from Maramureș Depression, Romania*, Anal. Trav. Mus. Natl. Hist. „Gr. Antipa”, vol XL, București, 609- 621;
7. Răduleț, N. – 1997, *The presence of Myotis bythii*, (Tomes, 1857) (Chiroptera Vespertillonidae in Maramureș, Romania), Trav. Mus. Hist. Natl. Nat. „Gr. Antipa”, To. XXXVII, 159- 166;
8. Schober, W.; E. Grimmberger – 1991, *Guide des chauves- souris d' Europe*, Ed. Delachaux et Niestle, Neuchatel- Paris;
9. Szilagy I. – 1876, *Maramaros varmegye egyetemes leirasa*, Cap. mamifere, 211-214, A magyra orsovok es termeszetvizsgalok XIX nagygyulesen;
10. Ștefănescu, D. – 1998, *Studiul etologic al coloniilor de chiroptere din Maramureș și măsuri de protecție*, Univ. Nord. Baia Mare, Lucrare pentru obținerea gradului didactic, Conducător științific conf. dr. Ardelean G.
11. Vasiliu, G. D.; Șova, C. – 1968, *Fauna Vertebratica Romaniae*, Muz. Jud. Bacău, Studii și comunicări, partea II, 217- 254;
12. V. Gheorghiu, A. Bertrand, A. Giurginca – 1999, *Cheia de identificare a chiropterelor din România*, Institutul de speologie „Emil Racoviță”.